

A Kőszegi-hegység jelentősebb földalatti denevér-szállásai

Szatyor Miklós

Pécsi Állatkert Kht., 7621 Pécs, Munkácsy M. u. 31.

Bevezetés

Az Alpok Gyöngyös- és Pinka-patakok közti keleti nyúlványa a Kőszegi-hegység, hazánk legnyugatabbi hegyvonulata, mely területét tekintve 2/3-ad részben osztrák területen fekszik. Teljes területe mintegy 220 km², melynek egynegyede 2890-es barlangkataszteri számmal Magyarországhoz, háromnegyede 2822-es barlangkataszteri számmal Ausztriához tartozik. A Kőszegi-hegység az Alpokra jellemző áttolt takaróredőkből tektonikai ablakokkal kitakart kristályos rögvonulat. A rögöket mély eróziós völgyek választják el. A Kőszegi-hegység kőzetei a jura és a kréta korban mint tengeri üledékek, valamint tengeralatti vulkáni anyagok rakódtak le és a harmadidőszakban a rájuk toló keletalpi takaró terhelése következtében alakult át főként kristályos palákká. Elterjedtek a kvarcfillitek, de ezekben viszonylag kevés (9 db) barlangot találhatunk. A különböző mész- és szericitfilliteknek mind az anyagminősége, mind a szerkezete alkalmasabb barlangképződésre, amit a bennük talált 30 barlang is igazol. A vulkanikus eredetű zöldpalákban 17 barlangot sikerült megismerni. Meta-homokkő és konglomerátum kevés helyen fordul elő, de ezekben is 4 barlangról tudunk. A bányászat révén jól megkutatott szerpentinitben nem sikerült barlangot találni. Az egész hegységben 60 természetes barlangot ismerünk (ebből 42-t Magyarországról), továbbá 8, részben már cseppkövesedett mesterséges üregről is tudunk. Az üregek nagy része szűk, alig járható, klímája sem kedvez a denevéreknek. A következőben csak olyan üregeket sorolunk fel, melyek ismert denevérszállások, illetve potenciálisan jó bújóhelyek lehetnek. (1. és 2. ábrák).

Eredmények

Seybold-kőfejtői-barlang

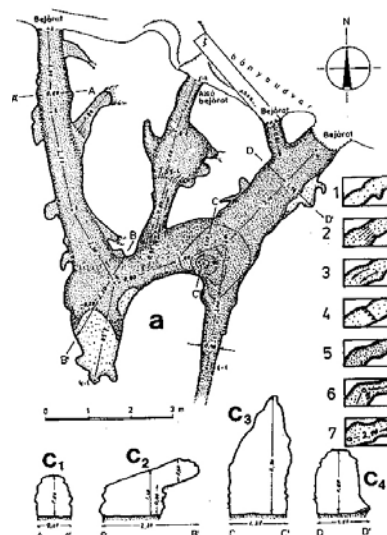
Egyéb elnevezése: -

Település: Velem

Barlangnyilvántartási szám: -

Leírás: Egy felhagyott kőfejtőben nyílik a 25 méter járathosszúságú, labirintus-szerű barlang. A bányafal közepében 4 bejárat nyílik, a magas mésztartalmú homokkőben oldódással, mállással alakult ki. Denevér előfordulása nem ismert, de a barlang kiterjedése és belmérete alkalmas bújóhelyül szolgál.

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A jelentősebb belméret ellenére a barlang nehezen járható, mert a bejáratok a

meredek domboldalról lepergő földdel feltöltődtek, és a lakosság szeméttel direkt eltömte. Javasolt a bejáratok kitisztítása és tágitása.

Borha-völgyi-táró

Egyéb elnevezése: -

Település:

Barlángnyilvántartási szám: -

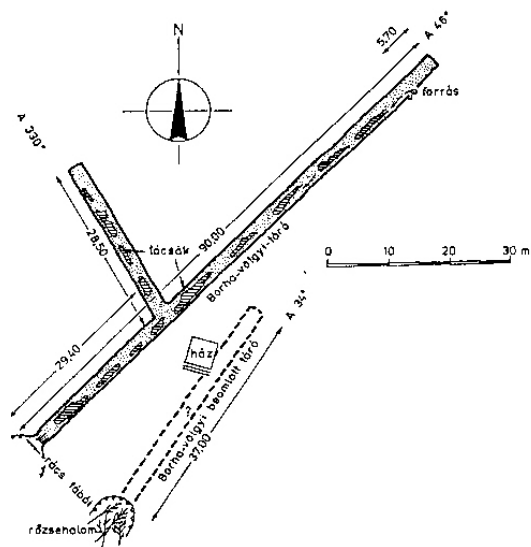
Leírás: A bányát 1952-ben hajtották 118 méter hosszúságban. A járattalpon bokáig érő víz van, a klíma ezért párás. A vágat végén egy kis forrás tör elő. A bejáratot erős, fából készült rács zárja el, mely fölött átmászva be lehet bújni. A táróban rendszeresen előfordulnak denevérek, főleg a téli időszakban. Ez a Kőszegi-hegység legjelentősebb földalatti denevérszálláshelye.

Megfigyelési adatok: A 2004. évi ellenőrzés alkalmával *R. hipposideros* 28 pd, *M. nattereri* 1 pd, *M. brandtii* 2 példányát figyeltük meg.

Egyéb adatok: -

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A táró jó állapotban van, omlás nem veszélyezteti. Bejárata közút és turistaút mellett nyílik, a rácson átmászva bárki bejuthat. Indokolt egy szakszerű és denevérbarát lezárás elkészítése. Egyébként a felszín a Kőszegi Tájvédelmi Körzet része.

Borha-völgyi beomlott táró

Egyéb elnevezése: -

Település:

Barlángnyilvántartási szám: -

Leírás: A Borha-völgyi táró közvetlen szomszédságában található. Jelenleg nem járható, mert a bejárat el van tömődve. Hossza 37 méter körüli. Adottságait tekintve megegyezik az előbb említett táróval, ezért potenciálisan jó denevér élőhely.

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok: -

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: Bejáratának kibontása, biztosítása és denevérbarát lezárása indokolt lenne, ezzel egy jelentős denevér szálláshelyet létesíthetnénk.

Vid alatti Hosszú-táró

Egyéb elnevezése: -

Település:

Barlángnyilvántartási szám: -

Leírás: 1952-ben hajtották e tárót rézkutatás céljából, összhosszúsága 36 méter. Klímája száraz, denevérek számára kevésbé kedvező.

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok: Téli időszakban megfigyelhető néhány telelő állat, feltehetőleg átmeneti szállásként nyáron is használják.

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A táró közismert a kirándulók számára, gyakran látogatják. Lezárása indokolt lenne a telelő denevérek megóvása és állományuk esetleges felduzzasztása érdekében.

Vid alatti Rövid-táró

Egyéb elnevezése: -

Település:

Barlángnyilvántartási szám: nincs

Leírás: A Hosszú-tárhoz hasonlóan 1952-ben hajtották ezt a rövid, mintegy 6,5 méteres vágatot. Az üregben erőteljesen érvényesül a felszíni időjárás változása, ezért denevérek számára csak átmeneti jelleggel szolgálhat szálláshelyül.

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok: Denevérfaunisztikai adat nem ismert, 2004 februárjában történt terepbejárás alkalmával denevért nem találtunk.

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: -

Irodalom

Eszterhás I. 2000. Barlangok a Kőszegi-hegységben, Vasi Szemle LIV. évf. 3. sz. Szombathely pp. 336-342.

Eszterhás I. 2000. A Kőszegi-hegység barlangjai, Berzsenyi Dániel Főiskola Tudományos közleményei, Természettudományok 7. Szombathely pp. 97-127.